| Teaching Guide | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Identifying Data | | | | 2020/21 |
| Subject (*) | Policies for older people | | Code | 615525024 |
| Study programme | Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria | | | |
| Descriptors | | | | |
| Cycle | Period | Year | Type | Credits |
| Official Master's Degree | 1st four-month period | Second | Optional | 6 |
| Language | SpanishGalician | | | |
| Teaching method | Face-to-face | | | |
| Prerequisites | | | | |
| Department | Pedagoxía e Didáctica | | | |
| Coordinador | Rumbo Arcas, Maria Begoña | E-mail | begona.rumbo@udc.es | |
| Lecturers | Álvarez Seoane, Carmen Denébola<br>Rumbo Arcas, Maria Begoña | E-mail | denebola.alvarez.seoane@udc.es<br>begona.rumbo@udc.es | |
| Web | www.educacion.udc.es/index.php?pagina=docente&id_docente=273 | | | |
| General description | Esta materia diríxese a favorecer a análise crítica das políticas de atención ás persoas maiores mediante o estudo de distintas contribucións teóricas, documentos, informes e normativa. | | | |
| Contingency plan | 1. Modifications to the contents<br><br>2. Methodologies<br>*Teaching methodologies that are maintained<br><br>*Teaching methodologies that are modified<br><br>3. Mechanisms for personalized attention to students<br><br>4. Modifications in the evaluation<br><br>*Evaluation observations:<br><br>5. Modifications to the bibliography or webgraphy | | | |

| Study programme competences | |
|---|---|
| Code | Study programme competences |
| A2 | CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión. |
| A3 | CE3 - Deseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social. |
| A4 | CE4 - Recompilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social. |
| A5 | CE5 - Interpretar as situacións e os procesos de marxinación social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural. |
| A6 | CE6 - Avaliar a capacidade e eficacia das medidas de intervención para corrixir ou previr situacións e procesos de exclusión social. |
| A21 | CEE1 - Explicar os procesos de exclusión vinculados ás transformacións da estrutura familiar e por idades das sociedades. |
| A23 | CEE3 - Identificar as dinámicas interxeracionais, biolóxicas e socioeconómicas que xeran situacións de exclusión. |
| A24 | CEE4 - Identificar situacións e procesos de segregación de colectivos vulnerables asociados ao avellentamento demográfico. |
| A25 | CEE5 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do deseño, a xestión e a avaliación de proxectos de investigación, políticos e sociais sobre situacións de dependencia. |
| A26 | CEE6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do deseño, a xestión e a avaliación de políticas de intervención dirixidas á conciliación familiar e ás necesidades dos maiores. |
| B2 | CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional. |

| | |
|---|---|
| B4 | CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora. |
| B7 | CB7 - Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo. |
| B13 | CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos. |
| B14 | CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa. |
| B15 | CX3 - Deseñar, aplicar e avaliar proxectos de investigación en ciencias sociais relacionados cos procesos e as situacións de exclusión social. |
| B18 | CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais. |
| C1 | CT1 - Adequate oral and written expression in the official languages. |
| C3 | CT3 - Using ICT in working contexts and lifelong learning. |
| C5 | CT5 - Understanding the importance of entrepreneurial culture and the useful means for enterprising people. |
| C6 | CT6 -Acquiring skills for healthy lifestyles, and healthy habits and routines. |

| Learning outcomes | | | |
|---|---|---|---|
| Learning outcomes | Study programme competences | | |
| Analizar as políticas e os programas destinados á atención ás persoas maiores e/ou en situación de dependencia | AC2<br>AC4<br>AC5<br>AC21<br>AC23<br>AC24 | BC4<br>BC7<br>BC14 | CC1<br>CC3<br>CC5<br>CC6 |
| Coñecer e explicar o desenvolvemento xurídico-legal das políticas de atención á dependencia en España e no contexto da Unión Europea. | AC3<br>AC4<br>AC5<br>AC6 | BC7<br>BC14<br>BC18 | CC1<br>CC3<br>CC5<br>CC6 |
| Propoñer políticas, programas e plans de intervención destinados á poboación maior e/ou en situación de dependencia | AC3<br>AC25<br>AC26 | BC2<br>BC4<br>BC7<br>BC13<br>BC15 | CC1<br>CC3<br>CC5<br>CC6 |

| Contents | |
|---|---|
| Topic | Sub-topic |
| 1.TEORÍAS SOBRE O ENVELLECEMENTO | 1.1.Contexto socioeconómico.<br>1.2.Teorías sociais do envellecemento.<br>1.3.Cambio de paradigma. |
| 2. AS POLÍTICAS SOCIAIS DESTINADAS ÁS PERSOAS MAIORES E/OU EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA. | 2.1. A participación social das persoas maiores e/ou nunha situación de dependencia.<br>2.2.Calidade de vida e benestar: conceptualización de dependencia, autonomía e vulnerabilidade.<br>2.3. Envellecemento, dependencia e dereitos humanos. |
| 3. POLÍTICAS DE ATENCIÓN Á DEPENDENCIA EN ESPAÑA E NA UE DESTINADAS ÁS PERSOAS MAIORES E/OU EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA. | 3.1. Marco internacional e da Unión Europea.<br>3.2. Marco español.<br>3.3. Marco autonómico e local. |
| 4. PROGRAMAS E MODELOS DE INTERVENCIÓN E ACCIÓN CON PERSOAS MAIORES E/ OU EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA. | 4.1. Perspectivas de intervención.<br>4.2. Programas dirixidos a persoas maiores e/ou en situación de dependencia: comunicación, sexualidade, malos tratos, alfabetización dixital, dependencia, etc. |

| Planning | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Methodologies / tests | Competencies | Ordinary class hours | Student?s personal work hours | Total hours |
| Collaborative learning | A3 A4 A6 A24 A25 A26 B2 B7 B13 B15 C1 C5 C6 | 6 | 14 | 20 |
| Directed discussion | A4 A5 A6 A21 A24 B2 B14 B18 C5 C6 | 6 | 15 | 21 |
| Workbook | A2 A3 A5 A23 A24 B4 B14 C3 C5 | 8 | 20 | 28 |
| Long answer / essay questions | A2 A4 A5 A6 A21 | 2 | 38 | 40 |
| Seminar | A4 A5 A6 A21 A25 A26 B2 B7 B13 B15 B18 C1 C3 C5 C6 | 4 | 26 | 30 |
| Guest lecture / keynote speech | A2 A4 A5 A21 A23 A24 B4 B14 C5 | 7 | 0 | 7 |
| Personalized attention | | 4 | 0 | 4 |
| (*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students. | | | | |

| Methodologies | |
|---|---|
| Methodologies | Description |
| Collaborative learning | Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo, na procura da aplicación da teoría á praxe, mediante o traballo de situacións relacionadas co exercicio profesional. |
| Directed discussion | Técnica de dinámica de grupos na que os membros dun grupo discuten de forma libre, informal e espontánea sobre un tema, aínda que poden estar coordinados por un moderador, na que se aplicarán os contidos traballados nas lecturas e nas sesións maxistrais. |
| Workbook | Son un conxunto de textos e documentación escrita relacionada coa materia obxeto de estudo que se recolleron e editaron como fonte de estudo e profundización nos contidos traballados. |
| Long answer / essay questions | Proba na que se busca responder por escrito a preguntas de certa amplitude valorando que se proporcione a resposta esperada, combinada coa capacidade de razoamento (argumentar, relacionar, etc.), creatividade e espírito crítico. Permite medir as habilidades como a capacidade de crítica, de síntese, de comparación, de redacción e de orixinalidade do estudante; polo que implica un estudo amplo e profundo dos contidos, sen perder de vista o conxunto das ideas e as súas relacións. |
| Seminar | Técnica de traballo en grupo que ten como finalidade o estudo intensivo dun tema. Caracterízase pola discusión, a participación, a elaboración de documentos sobre un tema obxeto de estudo da materia e as conclusións ás que teñen que chegar todos os compoñentes do seminario. Consistirá nunha presentación oral sobre dun tema específico obxeto de estudo da materia. |
| Guest lecture / keynote speech | Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.<br>A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia. Nestas sesións se traballará o tema inicialmente, para poder profundizar no mesmo a través das lecturas. |

| Personalized attention | |
|---|---|
| Methodologies | Description |

| | |
|---|---|
| Seminar | A atención personalizada que se refire para o seminario consiste en titorías grupais ou individualizadas, presenciais ou por internet, para poder facer as revisións do traballo de cara á súa presentación e para poder consultar as dúbidas con respecto da súa elaboración. |

| Assessment | | | |
|---|---|---|---|
| Methodologies | Competencies | Description | Qualification |
| Directed discussion | A4 A5 A6 A21 A24 B2 B14 B18 C5 C6 | A avaliación será continua mediante a:<br><br>Participación activa no desenvolvemento das clases maxistrales (10%)<br><br>Preparación previa das lecturas para os debates (15%) | 25 |
| Seminar | A4 A5 A6 A21 A25 A26 B2 B7 B13 B15 B18 C1 C3 C5 C6 | O traballo que se realizará para a materia consistirá nun traballo sobre o análise dunha política social ou a proposta ou análise dun programa ou modelo de intervención para persoas maiores e/ou dependentes, que se presentará oralmente no seminario.<br><br>Para avaliar os traballos presentados polo alumnado se terán en conta os seguintes criterios de avaliación xeral:<br><br>Relevancia, pertinencia e organización coherente dos contidos<br>Emprego de medios audiovisuais ou outros recursos como apoio<br>Nivel de comprensión dos contidos básicos<br>Claridade expositiva<br>Utilización da terminoloxía propia da materia.<br>Recursos bibliográficos empleados. | 35 |
| Long answer / essay questions | A2 A4 A5 A6 A21 | A avaliación consistirá na realización dun ensaio crítico sobre un dos temas do programa. | 40 |

| Assessment comments |
|---|
| Recoméndase<br>os envíos dos traballos telemáticamente e de non ser posible, no<br>útilizar plásticos, elixir a impresión a doble cara, empregar papel<br>reciclado e evitar imprimir borradores.<br>Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural.<br>Débese<br>ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos<br>valores da sosenibiliade nos comportamentos persoais e profesionais. |

| Sources of information |
|---|

| | |
|---|---|
| Basic | Abellán García, A.,Ayala García, A. & Pujol Rodríguez, R. (2017) Un perfil de las personas mayores en España, 2017. Indicadoresestadísticos básicos. Madrid, Informes Envejecimiento en red nº 15, 48 p. [Fecha de publicación: 31/01/2017; última versión: 27/03/2017]. <http://envejecimiento.csic.es/documentos/documentos/enred-indicadoresbasicos17.pdf>Alemán Bracho, M. d. C., & Martín García, M. (2014). Envejecimiento y derechos humanos. Miscelánea Comillas: Revista De Ciencias Humanas y Sociales, 72(140), 227-255. Buendía Vidal, J.,ed.lit. In Buendía Vidal J.,ed.lit (Ed.), (2010). Gerontología y salud : Perspectivas actuales. Madrid (sp): Biblioteca Nueva.Campos Aldana, A. L., & Huertas de González, C. (2011). Hacia la comprensión integral de los procesos de vejez y envejecimiento desde las diferentes perspectivas. Revista Tendencias & Retos, (16), 111-123. Cerri, C. (2015). Dependencia y autonomía: Una aproximación antropológica desde el cuidado de los mayores. Athenea Digital: Revista De Pensamiento e Investigación Social, 15(2), 111-140. Conejero Paz, E. (2016). Políticas de envejecimiento: ¿un dilema sin resolver? 3c Empresa: Investigación y Pensamiento Crítico, 5(4), 58-64. Corte, B. (2011). La comunicación como un derecho humano y su papel en la longevidad. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 10-16. Dabove Caramute, M. (2011). Ancianidad, derechos humanos y calidad de vida. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 1-4. Dabove Caramute, M. (2011). Autonomía y atención de los ancianos en situación de dependencia en españa. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 2-35. de la Serna Bilbao, M. (2011). Las tecnologías de la información. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 11. Dulcey Ruiz, E. (2011). Calidad de vida y derecho al reconocimiento en la vejez. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 6-13. Ezquerra, S., Pérez Salanova, M., Pla, M. & Subirats,J. (Ed.), (2016), Edades en transición, envejecer en el siglo XX : Edades, condiciones de vida, participación e incorporación tecnológica en el cambio de época (1ª ed ed.). [Barcelona] (sp): Ariel.Fuente Robles,Yolanda María de la, Sotomayor Morales, E. M., & Martín Cano, M. d. C. (2016). 535. vulnerabilidad sobrevenida en personas en situación de dependencia en España. Scripta Nova: Revista Electrónica De Geografía y Ciencias Sociales, (20)García Medina, J. (2011). La protección jurídico-civil de la ancianidad. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 9-15. Gil Calvo E. (Ed.) (2003) El poder gris : Una nueva forma de entender la vejez (1a ed ed.). Barcelona (sp): Mondadori.Giró Miranda J. (Ed.) (2004) Envejecimiento y sociedad : Una perspectiva pluridisciplinar [Logroño] (sp): Universidad de La Rioja, Servicio de Publicaciones.Gracia Ibáñez, J. (2011). El maltrato familiar hacia las personas mayores. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 4-26. Grosman, C. (2011). Una intersección compleja. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 12-29. Hernando Ibeas, M. V. (2004). Habilidades de comunicación con las personas mayores. Envejecimiento y sociedad: Una perspectiva pluridisciplinar (1st ed., pp. 103-141) Universidad de La Rioja.Hernando Ibeas, M. V. (2005). Sexualidad y afectividad en la vejez. Envejecimiento, salud y dependencia (1st ed., pp. 63-80) Universidad de La Rioja.Hernando Ibeas, M. V. (2006). Teorías sobre el fenómeno del envejecimiento. Envejecimiento activo, envejecimiento en positivo (1st ed., pp. 37-64) Universidad de La Rioja.Izquierdo Martínez, A., & Izquierdo Dopf, A. (2005). Psicología del desarrollo de la edad adulta: Teorías y contextos. Revista Complutense De Educación, 16(2), 601-619. Lassen, A. J. (2015). Biopolíticas de la vejez: Cómo el conocimiento sobre el envejecimiento forma políticas de envejecimiento activo. Sociología Histórica: Revista De Investigación Acerca De La Dimensión Histórica De Los Fenómenos Sociales, (5), 331-362. Leturia Arrázola, F. (2011). Los derechos de las personas mayores. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 8-24. Lynch, K., Baker, J. & Lyons,M. (Ed.) (2014), Igualdad afectiva : Amor, cuidados e injusticia. Madrid: Morata.Martín Cuadrado, A. M., Gallego, D.J., Alonso,C. M. (Ed.), (2010) El educador social en acción : De la teoría a la praxis. Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces.Martínez Rodríguez, T., Díaz-Veiga, P., Rodríguez Rodríguez,P. & Sancho Castiello, M.(2015). Modelo de atención centrada en la persona. Presentación de los Cuadernos prácticos. Madrid, Informes Envejecimiento en red, nº 12. [Fecha de publicación: 30/07/2015];http://envejecimiento.csic.es/documentos/documentos/enred-modeloatencioncuadernosmatia.pdfMaya Jariego I. (Ed.), (2007) Estrategias de intervención psicosocial. Madrid: Pirámide.Melero Marcos, L., Melero Ventola, A., & Valdivieso Pastor, J. (2013). Envejecimiento y pobreza: Vinculaciones y soluciones propuestas. International Journal of Developmental and Educational Psychology: INFAD.Revista De Psicología, 2(1), 271-286. Mondragón Ruiz de Lezana,Miren Jaione. (2011). Condiciones de vida y ausencia de bienestar de las personas mayores. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 3-23.Muñoz Tortosa J. (Ed.), (2002) Psicología del envejecimiento. Madrid: Pirámide.Neugarten, B. (Ed.), (1999). Los significados de la edad. Barcelona: Herder.Pickard S. (Ed.), (2016). Age studies : A sociological examination of how we age and are aged through the life Course. Los Angeles: Sage. Prieto, D., Etxeberría, I., Galdona, N., Urdaneta, E., & Yanguas, J. (2009). Las dimensiones subjetivas del |

envejecimiento. Colección estudios, Serie personas Mayores. España: Ministerio de Sanidad y Política Social. España.Ramos Toro M. (Ed.), (2016). Envejecer siendo mujer : Dificultades, oportunidades y retos. Barcelona: Bellaterra.Rodríguez Álvarez, V., & Rubiera Morollón, F. (2016). Panorama de las buenas prácticas y políticas adoptadas en la unión europea frente al envejecimiento. Investigaciones Regionales: Journal of Regional Research, (34), 139-171. Sáez Carreras, J., Pinazo Hernandis, S., & Sánchez Martínez, M. (2008). La construcción de los conceptos y su uso en las políticas sociales orientadas a la vejez: La noción de exclusión y vulnerabilidad en el marco del envejecimiento. Revista Del Ministerio De Trabajo e Inmigración, (75), 75-94. Tobío Soler, C. (2008). Redes familiares, género y política social en España y Francia. Política y Sociedad, 45(2), 87-104. Vicente Blanco, D. F. J. (2011). La protección de los adultos en el derecho internacional privado codificado por la conferencia de la haya: El convenio de 13 de enero de 2000 y sus soluciones. Oñati Socio-Legal Series, 1(8), 15-23.

| | |
|---|---|
| Complementary | Oddone, M.J. (2013). Antecedentes teóricos del Envejecimiento Activo. Madrid, Informes Envejecimiento en red, nº 4. [Fecha de publicación: 28/09/2013].<http://envejecimiento.csic.es/documentos/documentos/odonne-antecedentes-1.pdf>Sánchez, M., & Díaz, P. (2007). La evaluación de los programas intergeneracionales. Colección Documentos, Serie Documentos Técnicos, IMSERSO.World Health Organization. (2007). Ciudades globales amigables con los mayores: una gui?a. Suiza: Organización Mundial de la Salud. |

| Recommendations |
|---|
| Subjects that it is recommended to have taken before |
| |
| Subjects that are recommended to be taken simultaneously |
| |
| Subjects that continue the syllabus |
| |
| Other comments |
| |

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.